

اۋن سۆز

رئىداكسىيا

انسان ياراندى، ياشادى، ياراتدى. يارانيز، ياشايير، يارادير... و بو دۇور دوام ائدير. ائله تاريخ ده بو دور، مدنيت ده؛ مدنيتلرين تاريخى ده. انسان فرد كيمى قيساجيق بير عۇمورو وار. اۋزونو تانيدىغى گوندىن، اۋلومون قاچيلماس بير سئودا اولدوغونو آنلايير و اۋلمه مزليک آرزوسو اونون آرزولارينين ال چاتمازديروه سينده دورور. آما انسان اۋلورسه، انسانلار اۋلمورلر، انسانلىق و انسان توپولوملارى (عائله، ائل و ملت) ابدى اولماسالار دا، ازلدن برى ياشاميشلار. اونا گۇره ده انسان اۋزونو اۋلماس انسان توپولوملارينا ياشيديرير. بو توپلوم اۋلماس اولماغى باجارير. توپلومون فردلرين بير يئره ييغيلماسيندان دوغولماسى بير فاكتديرسا، باشقا بير فاكتدا بو توپلوملارين فرددن داها اوزون عۇمور ائتدى يى و هئچ بيرشخصين تكليكده مالک اولمايدىغى كيفيتلر صاحى اولماسيدير. بوگون موجود اولان انسان توپولوملارينين مينلر ايل ياشى اولدوغو حالدا، فردين يوز ايل ياشاماسى معجزه كيمى بير شئى دير. فرداگر عائله سينه باغلى اولماقلا، اۋز اجدادينين بيرايكى نسلى حاقتا معلومات الده ائديرسه، توپلومونا باغلى اولماقلا يوزلر نسلين حاليندان خبردار اولور. اۋزونو يوزلر نسلين داوامچيسى گۇرور. بوتون بونلار باعث اولوركى انسان ائولادى اۋزونو اۋلمز توكنمز گۇرسون، حياتينا اوميد باغلاسين، گله جك نسلينين غايه سينه قالسين، اۋز ائوى نينوردونون آبداليغينا چاليشسين و... بير سۆزله انساني، انسان كيمى ياشايش طرزى كيمى تانينميش بير طرزله ياشاماغا سوق وئرن شرايط، اونون اۋز توپلومونا باغلى اولماسيندان ايره لى گلير. بو باغليلق همان كيملىك (هويت) دير. انساني ساير ديري موجودلاردان فرقلنديرن ده ائله بو عامل دير.

بعضاً ائشيديريك كى، گويا ايراندا توركلرين اقتصادى دورومو ياخشيدير و فلان دولت پوستلاريني دافلان توركلر اشغال ائديرلر. بئله استدلال ائدندر ائله بيل آنلاميرلاركى انسان اوچون، قارنين دويوروب، ايستى يئرده ياتماق لازم ديرسه، اونا گۇره ديركى، او، فرد كيمى

اؤز شخصیتینی و توپلوم عضوی کیمی اؤز کیملیگینی قورویا بیلسین. کیملیک سیز بیر انسان (=مونقورت) کیمه لازم دیر؟ بونلار ائله باشادوشورلر کی، تورکلر آجلاریندان اولمورلرسه، بیلکلی و لیاقتلری گوجونه هانسیسا مقام صاحبی اولورلارسا، اوندا داهانه دن گیلئیلیدیرلر؟! بعضیلری بیر آز آرتیق قانارکن، بیزیم دینمذهبی تضیق آلتیندا اولمادیغیمیزا اشاره ائدیب، کیملیک ساریدان دا پروبلمسیز اولدوغوموزو ادعا ائدیرلر...

انسان او واخت انسان اولورکی، اؤزونو اؤز فیزیولوژیکی احتیاجلارینین اسارتیندن آزاد ائدیر. اگر آذربایجانلی لارین دردلی قارین دردی دئیل، دئمه لی اولارین دردلی نین اصیل انسان دردی اولماسیناشک یوخدور. هر بیولوژیکی وارلیق، اؤز آجلیغی و سوسوزلوغونا رئاکسیا (عکس العمل) گؤستریر. تکجه شعورلو وارلیق اولان انسان دیر کی، کیملیگی نی قورویور، تکجه مدنیت صاحبلری اوچون دونیایمک و یاتماقلا بیتیمیر، تکجه مدرن ملتر غیردینی کیملیکلرینی ده، دینی کیملیکلری کیمی اولوی/مقدس سانیرلار. بلکه دینی کیملیکدن باشقا بیر کیملیک گؤره بیلمه ینلر، اورتا عصیرلرین قارانلیغیندان مدرنیتته صاباحی نین ایشیغینا گؤز آچمامیش موجودلار دیرلار، بلکه ده بو اولوم یوخوسونو (یالینیز بیزی سئودیکلریندن!) بیزیم اوچون گؤروبیلر. فرق ائتمز، آذربایجان تورکو، ائله جه ده سایر ایران تورکلری، اؤز اقتصادی و ماتریال وضعیتلریندن آسیلی اولمایاراق، کیملیکلری نین ده غایهسینه قالیرلار، بو تاپدالانان کیملیگین غیر دینی اولدوغو اوچون ده اونون اولومدیریم بیر مسئله اولدوغونو گؤزدن یایندیرمیرلار.

مدنیتلر شاهلارین امریله یارانمیرلار و ملتر کیمینسه امریله دیل لرینی و معنویاتینی دیشیب، یئی دون گئییه بیلمز. «کولتور» دئدیگیمیز اصلینده عصیرلرین، مین ایل لیکلرین سیناغیندان چیخمیش، ملترین داخلی دینامیزمی و اؤزونو مدافعه سیستمی دیر کی، زامانلا انکشاف ائدیب، بیزه چاتمیشدیر.